

Toimenpideohjelma saamen kielen elvyttämiseksi dl 31.8.2012

1. Lausunnonantajan tiedot

Vastaajien määrä: 1

Organisaatio

- Rovaniemen saamelaisyhdistys Mii ry

Yhteyshenkilö

- Outi Paadar

Sähköpostiosoite

- outi.paadar@gmail.com, mii.searvi@miisearvi.org

2. Pidätkö ehdotettuja tavoitteita riittävinä ja tarkoituksenmukaisina saamen kielen elvyttämisen kannalta? (max. 4 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Nykyinen tilanne on saamen kielen ja saamelaislasten ja nuorten kannalta monella tavalla ongelmallinen. Saamelaiset ovat kokeneet pitkän sulauttamisen historian ja ovat menettäneet osia kielellisistä ja kulttuurisista ominaispiirteistään. Tarve kielenelvytykseen on akuutti ja esitetyt toimenpiteet ovat arviomme mukaan riittämättömiä. Saamelaislapsista noin 75 prosenttia asuu saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella vailla muodollista tukea äidinkielen opiskeluun. Ethnologue listaa tulkiten saamen kielten puhujien määrät ovat vaarassa romahtaa historiallisten ja tosiasiallisten seikkojen mukaan.

Mii yhdistys tukee kielenelvytyssuunnitelmaa ja korostaa sen tarvetta. Haluamme tuoda esiin, että yksittäisten toimenpiteiden lisäksi tarvitaan nopeita ja radikaaleja toimenpiteitä, jotta kielenelvytys olisi tehokasta, riittävää ja tarkoituksenmukaista. Siksi kielenelvytyssuunnitelma tarvitsee tarkennuksia monin kohdin, ja nämä tarkennukset koskevat yksilöä, ryhmää/yhteisöä ja yhteiskuntaa yleensä. Tuomme etenkin koulutukseen ja mediaan liittyviä näkökohtia, sillä niillä on eniten merkitystä saamen kielen kannalta käytännössä. Näiden tekijöiden kautta kielenelvytyksestä tehdään laadukasta ja konkreettista ja nykyaikaista. Vitaalin kieliympäristön rakentamiseen on kiinnitettävä huomiota.

3. Näkemyksenne varhaiskasvatusta ja kielipesätoimintaa koskevista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 1-2) (max. 3 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Näkemys kielenelvytyksen kohteena olevista on kielenelvytyssuunnitelmassa kapea. Kielenelvytyksen tulee koskea yksilöitä, jotka ovat menettäneet saamen kielen sulauttamisen seurauksena. Elvytyssuunnitelmassa on epäkohta, jossa sanotaan, että elvytykseen voisi osallistua vain henkilö, jonka kotikielenä on saame. Tämä yksityiskohta syö kielenelvytyssuunnitelman uskottavuutta. Kielenelvytyksen tulee koskea jokaista saamelaista, joka on menettänyt kielenvaihdon seurauksena saamen kielen. Siksi saamen kielen opetus ja kielenelvytys päiväkodista aikuiskoulutukseen olisi turvattava koko maassa nopealla aikataululla. Se vaatii lakien ja rahoituskanavien ja käytännön esteiden poistamista. Saamenkielinen ryhmä on nähtävä kielenelvytyksen resurssina.

4. Näkemyksenne saamen kielen opetusta koskevista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 3-11) (max. 8 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Opettajien poikkeuskoulutus olisi aloitettava nopeutetulla aikataululla. Saamelainen opetussuunnitelma ja saamelainen koulujärjestelmä on saatava toimintaan pikimmiten, muutoin saamelaisten koulutuksellisten asioiden kehittäminen hidastuu. Saamelainen kasvatus- ja kielikonteksti ansaitsevat erityishuomiota. Saamelaisten koulutuksellinen itsemääräämisoikeus olisi voitava ottaa käyttöön laajassa mittakaavassa. Tämä tarkoittaisi sitä, että saamelaiset voisivat itse määrittellä koulutuksensa reunaehdot. Ilman itsemääräämisoikeutta saamelaisopetuksen kehittyminen estyy.

Kaikissa saamen kielissä on pyrittävä perustamaan paikallisia resurssikeskuksia, jotka huomioivat yhteiskunnan, koulun ja kielitilanteen laajasti ja joiden toimintaperiaatteena on inklusiivisuus. Tällaista kielenelvytysuunnitelma ei mainitse. Yhteisön poliittinen päätöksenteon, kielen valinnan ja arvokeskustelun tueksi tarjottava tieteellinen ja käytännön toiminta auttaisi saamen kielen tilannetta ja elvytystä monella tavalla.

5. Näkemyksenne saamen kieltä osaavan pätevän varhaiskasvatus- ja opetushenkilöstön määrän lisäämistä koskevista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 12-14) (max. 4 000 merkkiä)

Ei vastauksia.

6. Näkemyksenne koltansaamen kieltä ja -kulttuuria elvyttäviä erityistoimenpiteitä koskevista ehdotuksista (ehdotukset 15-17) (max. 4 000 merkkiä)

Ei vastauksia.

7. Näkemyksenne viranomaisten ja julkisyhteisöjen saamen kielen käytön lisäämistä koskevasta toimenpide-ehdotuksesta (ehdotus 18) (max. 3 000 merkkiä)

Ei vastauksia.

8. Näkemyksenne saamenkielisiä radio-, tv- ja internet-sisältöjen lisäämistä koskevista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 19-20) (max. 4 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Mii ry:n mielestä saamenkielistä printtimediaa on pitkällä tähtäimellä kehitettävä omaksi lehdeksi siten, että kaikki saamen kielet ovat mukana. Saamelaisten median tilanteen kehittäminen on tärkeä tavoite, koska media on yksi tärkeimpiä kielen ja kulttuurin kantajia. Kirjoitetun median edistäminen on saamen kielen tulevaisuuden kannalta merkittävää. Toimiva media on myös toimivan yhteisön tunnuspiirre.

Saamenkielisen lasten-tv Unna Junnán toimintaa on laajennettava ja sitä varten on varattava riittävät taloudelliset resurssit. Nykyinen YLE:n keskustelu on ollut kielenelvytysuunnitelman vastainen. Mii ry. on vedonnut Yleen (kirje Ylelle 17.3.2011), jotta se antaa mahdollisuuden Yle saamelaistoimitukselle Inarissa suunnitella ja toteuttaa Unna Junnán saamelaiskulttuurille ominaisella tavalla. Ohjelman sisältöön kuuluvat lapset, luonto, saamelaiskulttuuri ja kaikki kolme saamen kieltä. Jotta nämä voivat olla mukana ohjelmassa ja sitä voidaan kehittää sekä sisällöllisesti että muodollisesti, ohjelman tekemiseen on varattava tarvittavat taloudelliset ja henkilöresurssit. Saamenkielistä lastenohjelmatarjontaa tulisi myös voida laajentaa 52 kertaan vuodessa mm. ohjelmavaihdolla NRK:n ja SVT:n kanssa. Mii ry:n mielestä saamenkielisten lastenohjelmien tulee voida olla monipuolisia kehittyviä ohjelmia, joissa käytetään kaikkia Suomessa puhuttuja saamen kieliä: pohjois-, inarin- ja koltansaamea.

9. Näkemyksenne saamen kielen huoltoa, tallentamista ja tutkimusta koskevasta toimenpide-ehdotuksesta (ehdotus 21) (max. 3 000 merkkiä)

Ei vastauksia.

10. Näkemyksenne saamelaistaiteen ja -kulttuurin tuen sekä järjestöjen kielityön vahvistamista koskevasta toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 22-23) (max. 4 000 merkkiä)

Ei vastauksia.

11. Näkemyksenne työryhmän esittämistä muista toimenpide-ehdotuksista (ehdotukset 24-30) (max. 8 000 merkkiä)

Ei vastauksia.

12. Muuta lausuttavaa työryhmän ehdotuksesta (max 4 000 merkkiä)

Vastaajien määrä: 1

- Sanavalinnat "aloitetaan tarkastelu", "suunnitellaan" "vuoden 2015 loppuun mennessä" ovat saamen kielen kannalta aivan liian hitaita.